

Proč byla stvořena nebezpečná zvířata?

David Snoke, Ph.D.

Autor je profesorem fyziky a astronomie na univerzitě v Pittsburgu. Často publikuje v oboru svého výzkumu, kterým je optika polovodičů a jiných materiálů. Doktorát získal v r. 1990 na univerzitě v Illinois. Je členem ASA a má pověření ke kazatelské činnosti v Presbyteriánské církvi v USA. Lze ho kontaktovat na emailu snoke@pitt.edu.

Zdroj: <http://www.asa3.org/ASA/PSCF/2004/PSCF6-04Snoke.pdf>

Překlad: Pavel Škoda

Příroda je plná divokých a dravých zvířat. Řada křesťanů si neumí představit, že by Bůh takové věci stvořil jako součást nepokaženého „velmi dobrého“ světa. Aby vysvětlili jejich existenci, uchylují se někteří k hypotézám, že to mají na svědomí démoni, a jiní naopak tvrdí, že to vše bylo stvořeno Bohem jako odpověď na lidský hřích. Zejména tento druhý názor pak obvykle doprovází také víra v nedávné stvoření. V tomto článku argumentuji na podporu názoru, že i divoká a nebezpečná zvířata patří mezi dobré stvoření biblického Boha a na podporu svého postoje cituji řadu textů Písma.

Můj dědeček miloval pobyt v přírodě a naučil mě mnoha tábornickým dovednostem včetně řady znalostí o přírodě. Jedním z jeho oblíbených rčení bylo DIPJEK „**D**ivoká **P**říroda **JE** **K**rutá“. Tímto akronymem varoval každého zálesáka, aby nezapomínal na to, že příroda, skutečná příroda, s ním bude zacházet stejně tvrdě, jako se svými běžnými obyvateli. Možná máme rádi obrázky chlupatých zvířátek, ale pokud někdy zapomeneme na DIPJEK, když jsme sami v přírodě, nemusíme se z výletu vrátit živí domů.

Proč je příroda tak krutá? Když vidíme některé děje v přírodě, působí to na nás hrozivě: hmyz pojídající své partnery, samice požírající svá mláďata, žraloky trhající na kusy svoji kořist či parazity sající krev ze svých hostitelů. Velmi známým Darwinovým příkladem je jistý typ larev, které požírají pavouka zaživa zevnitř takovým způsobem, že záměrně ponechávají jeho životně důležité orgány až na konec, aby jim potrava vydržela co nejdéle. Proč v přírodě existují taková stvoření?

Jak podrobně zdokumentoval C. G. Hunter,¹ nebyli si Darwin ani většina lidí ve viktoriánské společnosti schopní představit, že by Bůh stvořil organismy, které by takové věci dělaly. Ti, kteří poukazovali na důkazy Božího designu v přírodě, se vždy zaměřovali výhradně na příklady spolupráce, sdílení a harmonie v přírodě. Tyto aspekty života zcela určitě v přírodě existují, avšak to samé platí i o neefektivitě, soutěžení a násilí. Čím více věda poznává přírodu, tím více nachází věci, které nezapadají do předpokladů viktoriánských křesťanů o tom, jak by mělo vypadat Boží stvoření. Vzniká tak vážný teologický problém – pokud nám naše porozumění Božímu charakteru říká, že by Bůh něco nedovolil, a pak vidíme, že taková věc existuje, jak potom můžeme věřit v Boha?

Darwin a mnoho jeho následovníků řešilo tento problém tím, že oddělilo Boha od přírody. Buď Bůh vůbec neexistuje, nebo je Bůh nějak zásadně oddělen od světa přírody. Tento pohled nahlíží na krutost v přírodě jako na něco, co nelze nijak rozumně vysvětlit, a původce vidí pouze ve slepých přírodních silách. Bůh možná takovým silám dal vzniknout a můžeme ho uctívat za to, že tyto síly jsou

¹ C. G. Hunter, *Darwin's God: Evolution and the Problem of Evil* (Grand Rapids, MI: Brazos Press, 2001). V této knize autor podrobně pojednává o problému přirozeného zla a jak ho chápali křesťané posledních dvou století a to včetně křesťanů zastávajících evoluci.

příčinou celkové rovnováhy v přírodě, ale nemůžeme v žádném případě přičítat specifický design všeho stvoření konkrétnímu Božímu dílu.

Mnoho křesťanů Darwinovu teorii odmítlo a zastánci hnutí kreacionismu ji odmítají dodnes. Nicméně, s Darwinovým výchozím bodem, že jisté typy zvířat nejsou dobré a proto nemohou být Božím výtvořem, mnozí souhlasí. Je to jeden z hlavních argumentů proti interpretaci fosilních nálezů ve smyslu existence těchto zvířat miliony let před vznikem člověka, a to včetně jejich vzájemných zápasů a smrtí. Genesis 1. kapitola říká, že svět stvořený Bohem byl „velmi dobrý“, avšak některé věci na tomto světě se zdají být evidentně „špatné“.

V poslední době došlo k stimulaci kreacionistického hnutí skupinou zastánců vědecké analýzy Inteligentního Designu, které reprezentují autoři jako Michael Behe², William Dembski³ a Phillip Johnson.⁴ Nicméně hnutí Inteligentního Designu musí čelit dilematu. Chápeme všechny formy života jako mající dobrý design nebo některé formy vyčleňujeme jako špatné? Pokud řekneme, že všechen život má dobrý design, pak sem musíme zahrnout také žraloky, parazity a vše ostatní, co nesplňuje předporozumění, které má mnoho lidí o tom, jak by měly vypadat dobré věci stvořené Bohem. Pokud naopak řekneme, že Bůh nebyl návrhářem takových životních forem, pak podkopáváme základní argument Inteligentního Designu, že komplikované věci nemohou vzniknout bez Boží intervence.

Toto dilema odpůrci hnutí Inteligentního Designu dobře znají. Proto se často reakce oponentů na prezentace příkladů od Johnsona či Beheho dokládajících život ve vesmíru založený na designu nezaměřují na fakta, která prezentují, ale pokládají jim otázky typu „Ano, ale jak vysvětlíte existenci parazitů? Stvořil Bůh parazity?“⁵

Někteří kreacionisté souhlasí, že Bůh všechny tyto věci stvořil, ale pouze jako součást soudu nad lidmi poté, co Adam a Eva zhřešili. Takový přístup přináší jiné dilema. Zastánci Inteligentního Designu říkají, že bychom měli akceptovat to, jak se věci jeví – pokud se něco jeví jako inteligentně navržené, pak to navržené skutečně je. Většinou vědci se však Země jeví jako prostředí, které se utvářelo skrze miliony let zápasů a umírání dlouho před tím, než se vůbec objevil první člověk. Pokud se nám takto jeví svět, ale my to popíráme a držíme se teorie nedávného stvoření všech věcí, včetně smrti zvířat, můžeme pak vinit z chyby darwinisty, kteří popírají, že za jistými věcmi, které se zdají být založeny na designu, stojí ve skutečnosti pouze přírodní mechanismy?

Tato dilemata se objevují pouze tehdy, pokud věříme, že Bůh v dobrém světě nestvořil nebezpečná zvířata. I když existují i jiné argumenty, hlavní síla argumentu pro plné oddělení Boha od stvoření na jedné straně a pro kreacionismus mladé země na straně druhé spočívá na názoru, že některé formy života nemohly být součástí „velmi dobrého“ stvoření. Měli bychom proto tento předpoklad zrevidovat a podívat se, co o tom říká Bible.

Teorie mezery a démonické stvoření

Pokud předpokládáme, že nebezpečná zvířata nestvořil Bůh, pak je musel stvořit někdo jiný. Někteří křesťané zastávají názor, že za krutost v přírodě jsou zodpovědní démoni. Bible učí, že démoni skutečně existují. Nicméně názor, že veškerou krutost v přírodě stvořili démoni, přináší z biblické perspektivy dva závažné problémy. Za prvé, Bible to nikde neučí. Neznáme žádný biblický příběh o tom, že démoni pokřivili Boží stvoření, a v Písmu se také nedočteme o nikom jiném kromě Boha,

² M. Behe, *Darwinova černá skříňka*, Návrat, 2001

³ W. A. Dembski and M. Behe, *Intelligent Design: The Bridge Between Science and Theology* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1999).

⁴ Philip E. Johnson, *Spor o Darwina*, Návrat, 1996.

⁵ Toto byl například přesně způsob argumentace, kterou použil Gerald Massey, když reagoval na přednášku Owena Gingriche 14 března 1997, v níž Gingrich popisoval jemně vyladění struktury hvězd. Přednáška se konala na filosofické fakultě University v Pittsburgu a měl jsem možnost se jí osobně zúčastnit. Johnson a Behe se nedávno střetli se stejným typem argumentace v TV vysílání v pořadu *Firing Line*.

kdo by byl schopen tvořit. Za druhé, tvrdit, že démoni stvořili zlé věci, znamená přičítat jim více, než jim náleží. O démonech se v Písmu nikde nedočteme, že by měli tvořivou moc, ale pouze destruktivní. Jediný Bůh nese titul Stvořitel. Bůh je neustále viditelný ve svém stvoření; např. v Ř 1,20 se říká, že v přírodě můžeme vidět práci Boha, a nikoli démonů.

Jako odpověď na první námitku křesťané věřící v zodpovědnost démonů za krutost v přírodě používají tzv. teorii mezery,⁶ která říká, že se mezi Gn 1,1 a Gn 1,2 odehrálo dlouhé období démonské aktivity – válka v nebi, která skončila svržením démonů na zem, a pak následovala masivní transformace živé přírody podle záměru démonů. Na podporu této teorie je citován Jer 4,23, kde se píše, že po bitvě na území Izraele byla země „pustá a prázdná“, což jsou stejné výrazy, jaké jsou použity v Gn 1,2. Na tomto základě dochází k závěru, že tato fráze implikuje stav destrukce, který je vidět po skončené bitvě.

Tento argument je přinejmenším velmi slabý. Není pravděpodobnější, že byl text Jr 4,23 napsán až dlouho poté, co byla sepsána kniha Genesis, a autor toto slovní spojení použil k tomu, aby popsal pustou krajinu? Jeremiáš tedy v podstatě říká: „bylo tam tolik destrukce, že země vypadala jako pustina, která zde byla před stvořením života“. Jeden jediný verš z proroka Jeremiáše zmiňující se o válce ještě nedokazuje, že zmíněná fráze musí vždy znamenat jednoznačný odkaz na válku. Místo, aby vzali v úvahu prostý význam slov, vidí zastánci teorie mezery globální válku tam, kde jsou v textu pouhá dvě slova. Díváme-li se na výpověď první kapitoly knihy Genesis nezaujatě, vidíme kontinuální příběh o Božím svrchovaném aktu stvoření, a nikoli nesouvislou zprávu o stvoření, válce, zničení a rekonstrukci.

Druhá námitka proti démonickému stvoření má ještě závažnější důsledek. Tím, že připisují démonům moc tvořit nové druhy, staví je zastánci této teorie na roveň Bohu. Někteří argumentují, že démoni netvořili nové druhy, ale pouze je „pokřivilí“ tak, aby jednaly špatně. Toto vysvětlení však poukazuje na nedostatek znalostí o organismech, které ve stvoření nalézáme. Některé druhy, jako například žraloci nebo viry, jsou stroje dokonale optimalizované na zabíjení. Tyto organismy jednoduše nemohly mít původně jiné vzorce chování, aniž by to u nich znamenalo radikální změnu od základu. Stejně jako by předělání Oldsmobilu na tepelně naváděnou raketu znamenalo zcela nový výrobek, tak by i přeměna žraloka z původně přátelského organismu znamenala ve skutečnosti zcela nové stvoření. Písmo na žádném místě nepřičítá démonům takovou moc. Podle Bible démoni nemohou na požádání ani zapálit oheň (1 Kr 18). Připisovat démonům takovou moc se tedy v podstatě již může blížit jejich uctívání.

Bůh přijímá zodpovědnost

Pokud za to tedy nejsou zodpovědní démoni, pak zbývají pouze dvě možnosti: (1) nebezpečné druhy stvořil Bůh nebo (2) Bůh nad světem nemá kontrolu. Druhá volba vede buď k ateismu či deismu. Bible je však plná prohlášení, které Boha činí odpovědným za stvoření všech věcí, a to včetně těch krutých. Například v druhé části knihy Job na sebe Bůh bere zodpovědnost za některé věci, které nás mohou překvapit:

- Bůh přijímá odpovědnost za „porodní bolesti“ divokých koz (39,3), aniž by zde byla souvislost s jakýmkoli vlivem člověka. To je zástupný příklad utrpení zvířat, aniž by se jednalo o důsledek vlivu lidského hříchu.
- Bůh přijímá odpovědnost za to, že stvořil „pštrosa“ a „neobdařil ho moudrostí“, takže je „krutý ke svým mláďatům“ (39,16.17). To je zástupný příklad jiného typu „zla v přírodě“ – organismů, kteří se nestarají o svá mláďata nebo je dokonce jedí. Bůh říká, že i takové chování zvířat osobně stvořil. Do této kategorie můžeme také zahrnout všechny typy chování zvířat, která zahrnují nadprodukcí a neefektivnost v rozmnožování, např. zvířata v říji, která se snaží podle

⁶ Viz např. G. H. Pember, *Earth's Earliest Ages* (Revell, 1900), která byla vydána v několika dotiscích.

instinktu kopulovat, ale dělají to na nesprávných místech (například pes s nohou člověka), dále zvířecí homosexualita a také všechny typy organismů, které šíří svá semena na místa, kde z nich nikdy nic nevyroste.

- Bůh přijímá odpovědnost za stvoření organismů, jako jsou orli, jejichž mláďata „píjí krev“ (39,30). To je zástupný příklad masožravých druhů zvířat. Masožravost není deviantním typem chování zvířat, ale je to součástí jejich původních vzorců chování. Kromě orlů jsou jmenováni také lvi, kteří loví kořist (38,39), a havrani (38,41), kteří požírají pouze mršiny. Toto vše patří mezi stvoření, na které je Bůh hrdý.
- Bůh přijímá odpovědnost za válečné koně, které „vzbuzují strach“ v srdcích všech kolem nich. (39,20). Takový kůň miluje boj (39,25). To je zástupný příklad zvířat, která nejen že praktikují násilí, ale zdá se, že ho i milují. Do takové kategorie spadá například kočka, která si užívá trápení myši před tím, než ji zabije.
- Bůh přijímá odpovědnost za stvoření „livjatána“, v „jehož šíji přebývá síla, před nímž předchází zoufalství“. To je zástupný příklad zvířat, která jsou stvořena k zabíjení.

Síla hlavního argumentu, který na jedné straně vede k extrému oddělování Boha od jeho stvoření a na straně druhé k extrému kreacionismu mladé země, je názor, že některé životní formy nemohou být součástí „velmi dobrého“ stvoření.

V Iz 45,6-12 Bůh také hovoří o svých stvořitelských činech:

Já jsem Hospodin a jiného už není. Já vytvářím světlo a tvořím tmou, působím pokoj a tvořím zlo, já Hospodin konám všechny tyto věci.... Běda tomu, kdo se chce přit se svým tvůrcem, střep z hlíněných střepů! Což smí hlína říci svému tvůrci: „Co to děláš?“ a tvůj výrobek: „On nemá ruce“? ... Zemi jsem učinil já a člověka na ní jsem stvořil. Já jsem vlastníma rukama roztáhl nebesa a veškerému jejich zástupu jsem vydal příkazy.

Všimněme si, že Bůh říká, že tvoří „zlo“. V některých verzích bible (např. v NIV) je toto slovo přeloženo jako „katastrofa“, ale ve skutečnosti se jedná o stejný výraz, který je v ostatních textech Písma překládán jako „zlo“. Překladaatelé NIV si zvolili překlad „katastrofa“, protože řada teologů argumentuje, že „zlem“ o kterém zde Bůh mluví je myšleno „zlo v přírodě“, a nikoli lidský hřích. Souhlasím s tím, že o lidském hříchu jako o „zlu“, které Bůh stvořil, se v tomto textu nemluví. Nicméně Bůh zde přijímá plnou zodpovědnost za zlo v přírodě, tj. věci, které nás v přírodě ohrožují.

Takový typ textů není v Písmu ničím neobvyklým. Například žalmista chválí Boha za jeho stvořitelské činy těmito slovy:

Učinil jsi měsíc k určování času, slunce ví, kdy k západu se schýlit. Přivádíš tmou, noc se snese, celý les se hemží zvěří; lvičata řvou po kořisti, na Bohu se dožadují stravy. (Ž 104,19-21)

Opět jsou zde masožravá zvířata zahrnuta mezi věci, které ustanovil Bůh, podobně jako slunce či měsíc. Bůh se za tyto věci ani neomlouvá ani nad nimi nepláče – je v nich oslaven.

Teorie nového stvoření po pádu

I přes to, že v Písmu nacházíme mnoho pasáží, v nichž Bůh za tyto věci přebírá zodpovědnost, nejsme ochotni takový závěr přijmout. Jak by dobrý Bůh mohl stvořit nebezpečné organismy? Vždyť na počátku Bůh vše učinil jako „velmi dobré“. Jak mohou být taková zvířata dobrá?

Mnoho křesťanů na tuto otázku odpovídá, že Bůh je sice stvořil, ale taková zvířata nejsou „velmi dobrá“. Tvrdí, že Bůh tyto organismy nestvořil na počátku; a zastávají názor, že svět popisovaný v Gn

1 taková zvířata nezná. Proto tvrdí, že je Bůh stvořil až po pádu lidí do hříchu.⁷ Všechna taková stvoření vznikla jako součást kletby, kterou na zem uvalil Bůh, jak je zaznamenáno v Gn 3,17. Proto Bůh není v důsledku zodpovědný za tyto hrozné věci, zodpovědnost nesou lidé. Všechna nebezpečná zvířata jsou součástí Boží odpovědi na lidský hřích.

Na podporu tohoto názoru se používá text z Ř 5,12, kde je napsáno, že „*smrt přišla skrze hřích*“. Argumentuje se tím, že masožravá zvířata nemohla existovat před tím, než byla smrt. Dalším textem, který se cituje, je Ř 8,20-22, kde se říká: „*Neboť tvorstvo bylo vydáno marnosti – ne vlastní vinou, nýbrž tím, kdo je marnosti vydal. Trvá však naděje, že i samo tvorstvo bude vysvobozeno z otroctví zániku a uvedeno do svobody a slávy dětí Božích. Víme přece, že veškeré tvorstvo až podnes společně sténá a pracuje k porodu*“. Argument spočívá v tvrzení, že „vydání“ tvorstva marnosti mohlo být zapříčiněno pouze lidským hřichem.

I když se mezi křesťany jedná o rozšířený názor, přináší s sebou několik závažných problémů. Za prvé, podobně jako v případě teorie mezery, která říká, že zlo v přírodě vzniklo činností démonů jako důsledek globální duchovní války v období mezi Gn 1,1 a 1,2, vkládá i tento pohled velkou událost tam, kde o ní v Písmu není ani jedná zmínka. V Gn 3 se říká pouze to, že země bude plodit trní a bodláčí. Nenacházíme zde žádnou zmínku o stvoření zcela nových druhů jako jsou žraloci či lvi, kteří jsou přímo navrženi k zabíjení, a to nezmiňujeme takové druhy jako larvy a parazity, kteří způsobují utrpení, a obecně globální změny v přírodním ekosystému světa. Adam a Eva odešli ze zahrady Eden do světa, který byl, podle všeho, co o něm můžeme říci, podobný světu jak ho známe dnes a jaký zde byl vždy. Obraz kletby zahrnuje exil do preexistující „vnější tmy“. Pojetí kletby jako pohybu směrem ven nacházíme na mnoha místech Písma (např. Ex 29,14; Lv 10,4; 16,10; Nu 15,35; Mt 25,30; Žd 13,12.13; Zj 22,15).

Za druhé, při nezaujatém přímém čtení textu Gn 1 se zdá být zřejmé, že je zde popsáno stvoření všech zvířat a rostlin tak, jak je dnes známe. V Bibli nemáme dva stvořitelké příběhy, jeden pro stvoření „dobrých“ zvířat a druhý pro stvoření „zlých“ – je zde pouze jediný příběh o stvoření. Svět přírody je plný mnoha krutých a tvrdých skutečností, ale ti, kteří zastávají názor druhého stvoření po pádu, musí uznat, že Bible o stvoření takových věcí naprosto mlčí. Na světě dnes máme miliony masožravých druhů zvířat. Pokud všechny tyto organismy vznikly až po pádu člověka do hříchu, musíme si představit stvořitelský akt, který je svojí dramatičností a velikostí srovnatelný s původním stvořením. Písmo však zmiňuje pouze to, že když na Adama a Evu dopadla kletba, začalo na poli růst bodláčí.

Někteří ale tvrdí, že některé druhy, které známe dnes jako masožravé, kruté či s omezenou inteligencí, byly součástí stvoření popsaného v Gn 1, ale po pádu lidí došlo k jejich mírnému „pokřivení“ či transformaci, a tím získaly svoji současnou podobu a chování. Jak již bylo naznačeno výše, tento názor pouze ukazuje značnou neznalost o míře specializace tělních plánů masožravců a parazitů. Změnit tasemnici z nějaké přátelské a neparazitní formy do jejího nám dnes známého tvaru, je podobné, jako bychom chtěli předělat Oldsmobil na tepelně naváděnou raketu. Umíme si vůbec představit tasemnici, která není parazitem?

Za třetí, Gn 1 zmiňuje jako součást stvoření před pádem člověka také „veliké netvory“ (ČEP). Někteří překladatelé zde používají pojmenování „velcí mořští živočichové“, avšak správnější překlad hebrejského textu zní „mořské nestvůry“ či „ohromní plazi“. Tento hebrejský výraz je paralelní s jiným hebrejským slovem „livjatan“, které se vyskytuje nejméně na dvou místech Písma v Iz 27,1 a Ž 74,13.14. Hebrejská poezie nám často slouží jako slovník, protože se zde často říká to samé dvěma různými způsoby (tzv. paralelismus). V tomto případě jsou zde paralelně uvedeny výrazy pro „mořské nestvůry“ a „livjatána“. To je důležité, protože, jak jsme viděli, je v Job 41. kapitole livjatan popsán jako dravý masožravec. I když tedy někteří mohou tvrdit, že kapitoly 38-40 z knihy Job pojednávají o Božím stvoření zvířat po pádu člověka, je zřejmé, že alespoň jedno takové zvíře je

⁷ Např. H. M. Morris, *The Twilight of Evolution* (Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1963).

specificky zmíněno v Gn 1 a tedy existovalo i před pádem. Když se tedy snažíme dělat z „nestvůr“ v Gn 1 cokoli jiného než „nestvůry“, pak překrucujeme Písmo. Někteří křesťané vynakládají značné úsilí na prokázání doslovného významu výrazu „den“ v této kapitole, ale vyhýbají se přirozenému významu slova „mořské nestvůry“.

Přítomnost velkých mořských tvorů je mnohem méně překvapivá, pokud porozumíme významu, proč je v Genesis 1 zmíněno moře. Pro mnoho z nás je moře místem, kde rádi trávíme dovolenou, ale pro Izraelity ve starověku bylo moře místem hrůzy, a to nejen kvůli vlnám a bouřím, ale také proto, že v moři číhají mořské nestvůry (tento pojem může zahrnovat jak žraloky a velryby, tak i vodní plazy). Moře není nikdy popisováno v pozitivním významu; je vždy prostředkem destrukce - od potopy, přes zničení faraónovy armády v Rudém moři až k bouřím, které málem zahubily Jonáše nebo Pavla. V knize Zjevení, kde je odhalen Nový Jeruzalém, nacházíme silné prohlášení: „*a moře již vůbec nebylo*“ (Zj 21,1). Tato skutečnost může být zklamáním pro milovníky oceánů, jedná se však o symbolismus, který má svůj původ v hebrejském pohledu na moře, kde moře reprezentuje prvek nahánějící strach a hrůzu, v nebi však žádná hrůza ani strach nebudou.

Poselství příběhu o stvoření, které se nachází nejen v Gn 1, ale i na dalších místech Písma, je o tom, že Bůh stvořil hrůzu nahánějící moře, ale je zároveň i svrchovaným vládcem, který má toto moře pod kontrolou. Všechny pasáže, které zde cituji, mají stejné téma: Bůh stvořil moře jako hrůzu nahánějící sílu, ale říká jí „až sem smíš jít, ale ne dále“: Jb 38,8, Ž 33,7; Ž 93,4 Př 8,29 a Jr 5,22. Součástí této hrůzy jsou i mořské nestvůry, a to je v souvislosti s mořem také opakovaně zmiňováno: Jb 7,12; Ž 74,13, Ž 104,25; Iz 27,1; Ab 1,14 a Am 9,3.

Jinak řečeno, můžeme číst Genesis 1 moderníma očima a vnímat ji jako popis idylického a pokojného světa, avšak starověkým hebrejcům dával tento text díky přítomnosti moře zcela odlišný obrázek. Říká se v něm, že nebezpečné věci, které jsou na světě, má Bůh pod svojí kontrolou. Moře a mořské nestvůry byly Bohem stvořeny a On jim vládne.

Za čtvrté, pokud argument pro podporu tohoto názoru říká, že si smrt zvířat a utrpení nezaslouží v Genesis 1 označení „velmi dobré“, jak potom může být dobré nyní? Přesto nás Písmo učí, že všechny věci jsou dobré.

Martin Luther řekl:

„Neboť vše, co Bůh stvořil, „bylo velmi dobré“ (Gn 1,31) a je to dobré dodnes, jak říká apoštol v 1 Tm 4,4 „všechno, co Bůh stvořil, je dobré“ a v Ti 1,15 „čistým je všechno čisté“. Stává se to proto marným, zlým a škodlivým apod. bez svého vlastního přičinění jako důsledek vnějšího vlivu, konkrétně takto: protože to člověk nehodnotí a neposuzuje správně a protože to využívá špatným způsobem.“⁸

Jak říká Luther, Písmo nikde neučí, že Bůh říká „nyní věci nejsou dobré“. Naopak, když čteme text Genesis 1 bez předporozumění, vidíme, že se zde mluví o stvoření všeho ve stavu, jak to známe dnes, a vše je velmi dobré. Písmo tento výklad podporuje vyjádřením, že stvořené věci svědčí o Bohu. V Ř 1,20 se píše: „*Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle, takže nemají výmluvu.*“ Pokud je to, co vidíme v současné přírodě „špatné“, znamená to, že Boží příroda je špatná? Pokud je něco dobré a něco špatné, jak přesně rozpoznáme rozdíl, abychom Boha mohli za něco chválit a za něco ne? Z citovaného textu se zdá zřejmé, že o Boží přírodě svědčí vše. V Boží řeči, která je zaznamenána na závěr knihy Job, a kterou jsme již diskutovali výše, je také těžké si nepovšimnout, jak Bůh pozitivně hovoří o tom, jak je jeho stvoření dobré, a zahrnuje sem krev požívající orlí mláďata i hrozného dravého livjatána. Bůh nikde neříká, že jsou takové věci špatné. Naopak pokouje Joba tím, že poukazuje na to, jak úžasní tyto tvorové jsou, co se týká jejich síly, rozmanitosti a unikátních schopností.

⁸ Martin Luther, *Lectures on Romans*, W. Pauck, trans. (Philadelphia: Westminster Press, 1961).

Ale co s pasážemi z listu Římanům, které se používají na podporu názoru o novém stvoření po pádu člověka? Jak již bylo zmíněno výše, v Ř 8,20-23 se říká, že celé stvoření bylo vydáno „marností“. Nic v tomto textu však nespojuje zmíněnou marnost či zmar s hříchem Adama a Evy. Ve skutečnosti nás doslovný text Ř 8,22 vede spíše k závěru, že tvorstvo bylo vydáno marnosti již od počátku. Tento verš říká: „*Víme přece, že veškeré tvorstvo až podnes společně sténá a pracuje k porodu.*“ Frázi „až podnes“ lze nejpřesněji přeložit „po celou dobu až do současnosti“; jinými slovy „od počátku až dodnes“ a nikoli „po nějaký časový úsek v minulosti až do dnes“.

Když celou pasáž čteme tímto způsobem, pak text implikuje, že marnost byla součástí stvoření již od počátku. Nacházíme pro tento závěr i další podporu v Písmu? Ano, ve slavné knize o marnosti, v Kazateli. První kapitoly této knihy začínají nářkem nad marností světa. „Marnost“ odkazuje na skutečnost, že věci, které jsou dělány, nejsou dokončeny – boj o život končí smrtí, lidé hromadí peníze, ale nakonec je ztrácí apod. 1. kapitola knihy Kazatel uvádí seznam různých typů marností, které zahrnují „vycházení slunce a následně jeho zapadání“ a „plynutí řek do moře, aniž se moře naplní, a navrácení jejich vod zpět do míst, odkud vyvěrají“. Důležitá je zde skutečnost, že tyto věci - střídání dne a noci a rovnováha mezi zemí a mořem – jsou zmíněny i v Gn 1 tedy ještě před pádem člověka. Pouze na konci knihy Zjevení, kde se píše o novém nebi a nové zemi, je uvedeno, že již nebude existovat ani temnota ani moře. Ve světě Genesis 1 existují tyto prvky marnosti již od počátku. Marnost neimplikuje špatnost. Místo toho výraz marnost (hebr. *habel*) odkazuje na něco, co nemá konkrétní hodnotu samo v sobě, něco, co je dočasné a prchavé, ale ne zlé. Marné věci bývají zlé pouze tehdy, když se je snažíme uchopit příliš pevně místo toho, abychom se drželi Stvořitele.

Jiným symbolem zmaru či pomíjivosti v Genesis 1 je polní tráva. Tráva, specificky zmíněná v Gn 1,11.12, je použita i v řadě dalších biblických textů (např. 2 Kr 19,26; Ž 37,2; 103,15; Iz 40,6; 51,12; Mt 6,30 a 1 Pe 1,24) a symbolizuje marnost, protože nejprve vzroste a pak rychle umírá. (Hebrejščina má několik různých výrazů pro travu, ale všechny jsou zmíněny v Iz 37,27 jako rostliny, které rychle usychají).

Pokud tedy vezmeme v úvahu i výše zmíněné „mořské netvory“, dostáváme v Gn 1 obraz existující pomíjivosti již od počátku. To však netvoří tento svět horším. Kazatel nařká nad skutečností, že lidstvo je chyceno v cyklech pomíjivosti tohoto světa. Jak bude diskutováno dále, pokud jsou lidé těchto cyklů pomíjivosti zproštěni, pak nás pomíjivost světa nemusí trápit.

Jak bylo uvedeno výše, používají se jako argument pro opětovné stvoření po pádu lidí texty Ř 5,12 a 1 Kor 15,21. Tyto verše, které říkají „smrt pochází z hříchu“ a „smrt přišla skrze člověka“, se však vůbec netýkají smrti zvířat. To je zřejmé z poslední části verše Ř 5,12: „... a skrze hřích smrt; a tak smrt zasáhla všechny, protože všichni zhřešili“. Stejně je to v 1 Kor 15, kde se píše: „... jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života. Každý v daném pořadí: první vstal Kristus, potom při Kristově příchodu vstanou ti, kdo jsou jeho.“ Kontrast se týká lidí, kteří umírají, a lidí, kteří náležejí Kristu, a proto s ním budou žít navěky.

Smrt zvířat a smrt lidí

Mnoho křesťanů věří, že před pádem lidí žádná zvířata neumírala, a to i přes to, že Písmo tuto skutečnost nikde explicitně neříká. Pokud však žádná zvířata neumírala, pak by na zemi staré miliony let a při plodnosti srovnatelné se současným stavem, musel jednoznačně nastat problém s přemnožením. To jeden z hlavních důvodů, proč mnoho křesťanů trvá na existenci mladé země a na pouze krátkém čase mezi stvořením a pádem Adama a Evy. Takové vysvětlení však celý problém zdaleka neřeší, protože zejména některé druhy hmyzu se množí tak rychle, že by byly schopny pokrýt celý povrch naší Země do výše 180 cm za jediný týden, pokud by neumíraly. Nicméně je pravdou, že pokud někdo odmítá možnost smrti zvířat před pádem člověka, pak se teorie mladé země jeví jako mnohem atraktivnější, než teorie zastávající miliony let.

Základní argument vůči smrti zvířat před pádem člověka zní: smrt je špatná, a proto nemohla být součástí „velmi dobrého“ světa. To nás přivádí k jádru celého problému. Na jakém základě můžeme tvrdit, že smrt, utrpení a nevědomost zvířat jsou „špatné“, a proto je dobrý Bůh nemohl stvořit?

Primární argument se pravděpodobně zakládá na antropomorfizaci. Představujeme si sami sebe na místě zvířat nebo hmyzu a chvějeme se při pomyšlení, že by se takové věci mohly stát *nám*. Avšak my nejsme zvířata. Je validní tvrdit, že to, co je špatné pro lidi, je zároveň špatné i pro zvířata?

Mnozí, kteří žijí v současném světě, by takovému tvrzení přitakali. Tak tomu je však zřejmě proto, že moderní svět ztratil schopnost vidět člověka jako stvořeného k Božímu obrazu. Vědci dnes argumentují, že cokoli dělají zvířata, je přirozené i pro člověka – pokud zvířata smilní na veřejnosti nebo zabíjejí svá mláďata, pak podobné věci smíme dělat také. Pokud to rozvedeme, je možné například argumentovat, že by mělo být normální kálet na veřejnosti, sníst svého partnera (koneckonců, některé druhy pavouků to přece dělají), bojovat vzájemně o potravu apod.

Proti takovému jednání se Bible jednoznačně staví. Počínaje Gn 1 vytváří Písmo zřetelnou dělicí čáru mezi lidmi a zvířaty. Lidé jsou Božím obrazem (1,27) a mají vládnout nad všemi zvířaty a rostlinami (1,28). Tato odlišnost zahrnuje také naději na věčný fyzický život. V Gn 2 je Adamovi a Evě dán strom života, z něhož smějí jíst, a tak žít navěky; v Novém zákoně pak ti, kteří jsou v Kristu, mají zaslíbené nové věčné tělo (1 Kor 15,35-44).

Všimněme si, že věčný fyzický život nebyl pro Adama a Evu automatický ani přirozený. Museli jíst ovoce ze zvláštního stromu. To znamená, že pokud by nejedli, zemřeli by přirozeným způsobem. Tento princip je explicitně zmíněn Bohem v Gn 3,22, kde se píše „*Ted' je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé. Nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky*“. V závěru Bible, když lidé opět obdrží v nebi věčný život, budou opět jíst ze stromu života (Zj 22,2).

Žádná zvířata nikdy ze stromu života nejedla. Co nás tedy vede k víře, že původně měla i zvířata mít věčný život? Pokud byla smrt něčím přirozeným pro Adama a Evu v případě, že by nejedli ze stromu života, proč by to také nemělo být přirozené pro zvířata? Až důsledkem kletby, která byla vložena na člověka, byl zákaz přístupu ke stromu života a to, že s člověkem začalo být nakládáno podobně jako se zvířaty. Ž 49 to explicitně vyjadřuje: „*Ale člověk, byť byl ve cti, nemusí ani noc přečkat; podobá se zvířatům, jež zajdou*“ (49,13) a „*Člověk, byť byl ve cti, nemusí mít rozum, podobá se zvířatům, jež zajdou*“ (49,20).

Lidé nebyli předurčeni k tomu, aby umírali, protože Bůh pro ně připravil něco jiného. Dal lidem věčného ducha; zvířatům však ne. Naše reakce na smrt zvířat pak pramení z toho, že si představujeme sami sebe na jejich místě a z pocitu, že *pro nás* je smrt a utrpení velké zlo. Ve svém srdci víme, že jsme určeni pro něco jiného než pro smrt. Smrt a utrpení jsou „zmarem“. Tento zmar je přirozený pro zvířata, *my* se proti tomu bouříme. Jak učí 1 Kor 15, smrt je „nepřítel“ (15,26), který bude poražen, až znovu získáme nová, oslavená těla. To je poselství knihy Kazatel. Vidíme, že jsme podřízeni smrti a utrpení, avšak nemůžeme žít s myšlenkou, že jsme na tom v tomto ohledu stejně jako zvířata. Kaz 3,10.11 říká: „Viděl jsem lopotu, kterou Bůh uložil lidským synům, a tak se lopotí.“

On všechno učinil krásně a v pravý čas, lidem dal do srdce i touhu po věčnosti, jenže člověk nevstihne začátek ani konec díla, jež Bůh koná.

Jsme zajatci v čase, ale víme, že náležíme věčnosti a toužíme po věčném životě. Kaz 5,16 říká: „*A také to je zlý neduh: Každý odejde, jak přišel; jaký užitek má z toho, že se pachtil a honil vítr?*“

Zvířata však ve svých srdcích nemají touhu po věčnosti. Je proto zlé, když umírají? Bible nikde neříká, že je zlé, když zvířata umírají; říká, že je velmi zlé, pokud lidé umírají jako zvířata.

Možná nemáme rádi smrt a utrpení zvířat, ale skutečností je, že nikde v Bibli se nepíše, že jsou takové věci špatné samy o sobě nebo v sobě. Pokud zvířata nemají věčný život, pak jejich smrt není o nic

významnější, než když dojde k rozpadu skály, nebo když se z rybníku vypaří voda. Skály i zvířata mohou chválit Boha svojí existencí jako krásné věci, ale ani jedno nebylo zamýšleno, aby přetrvalo věčně.

Proč?

Biblický pohled je, zdá se, dostatečně zřejmý, avšak stále máme tendenci reagovat vůči takové myšlence nesouhlasně. Proč, proč? Proč to Bůh takto udělal? Jak může být Bůh dobrý a zároveň nechat zvířata trpět a umírat?

Na jedné rovině si Bůh osobuje právo být tajemný a nepochopitelný. Nikdo z lidí nemůže pochopit, jaké má ke svým činům důvody (Jb 11,7; Ž 145,3; Kaz 3,11; 11,5; Iz 40,28). Když nám říká, že vše je „velmi dobré“, musíme mu, jak říká Martin Luther ve výše uvedeném citátu, jednoduše důvěřovat.

Na jiné rovině zde však existuje minimálně jedna zřetelná lekce, která z uvedené skutečnosti vyplývá: Bůh je nebezpečný a mocný. Pavel to explicitně říká: „*Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle, takže nemají výmluvu*“ (Ř 1,20). Boží moc je zřetelně pozorovatelná – on je schopen stvořit nezměrnou bolest i obrovskou zkázu.

Toto není příliš populární učení, ale lze ho nalézt v celém Písmu. Mnohokrát lidé četli Bibli a odvrátili se od ní kvůli množství hněvu, které v ní objevili. Hněvem je naplněn nejen Starý zákon, ale i Nový zákon. Někteří lidé si myslí, že Ježíš kázal pouze lásku, ale právě z jeho rtů slyšíme o pekle více než od kteréhokoli jiného autora v Písmu. Celé evangelium osciluje kolem myšlenky vyhnout se Božímu hněvu; ve skutečnosti Bůh vylil svůj hněv na svého Syna, abychom se mu my mohli vyhnout. V knize Zjevení se stránku po stránce píše o Božím hněvu. Jak Starý, tak Nový zákon popisují Boha jako válečníka (Ex 15,3; Zj 19,11).

Mnoho lidí tvrdí, že nevěří v Boží hněv, ale jaký pro tento názor mají důvod? Snad proto, že příroda je tak mírná a milá, že Bůh, který ji vytvořil, nemůže dělat a říkat všechny ty hrozné věci, o kterých v Písmu čteme? Na druhé straně zde jsou lidé, kteří věří Bibli, ale říkají, že nevěří v Boha schopného stvořit kruté věci. Na jakém základě toto tvrdí? Protože v Bibli o hněvu a krutosti nic nečteme? Máme dva zdroje, které spolu plně souhlasí – Písmo a přírodu – a dávají nám neúprosný obraz Boží hněvivé povahy. My však, místo abychom oba tyto zdroje přijali, oba odmítáme. Na jakém základě je odmítáme? Na základě našich vlastních přání? Pokud jde v náboženství o to, věřit v to pravdu, a ne v to, co si přejeme, aby pravda byla, pak musíme spolknout hořkou pilulku, že reálný Bůh, který existuje a který stvořil tento svět, není přesně takový, jakého si chceme představovat. To je také důvod, proč ho mnoho lidí nenávidí. Nemohou však tvrdit, že je nelogické říkat, že se Bůh hněvá. Nelogické je věřit v Boha, který neublíží ani mouše, když kolem sebe vidíme mnoho zabitých much.

Tato skutečnost může některé lidi dovést k ateismu, avšak dokonce i násilí v přírodě svědčí o tom, že Bůh existuje. Musíme obdivovat žraloka, i když se ho bojíme. Je zřejmé, že je výborně navržen, i když působí děsivě. Podobně je to s mnohými parazity. Je těžké uvěřit, že by takové výborně navržené zbraně vznikly pouhou náhodou – jsou „dobrým“ designem. Darwinismus⁹ se nám samozřejmě pokouší dát vysvětlení pro tento zjevný design bez odkazu na Boha, avšak skutečný argument proti inteligentnímu designu těchto organismů je teologický. Jak zdokumentoval C. G. Hunter,¹⁰ darwinisté se obvykle nespolehají na prokazování způsobů, jakými může snadno vzniknout design skrze náhodné procesy. Místo toho většinou zpochybňují Boží zásah; především argumentují, že Bůh by nestvořil „špatné“ věci jako je násilí, redundantnost a neefektivnost.

⁹ Autor zde polemizuje s ateistickým darwinismem, nikoli s teorií evolučního stvoření. (pozn. překl.)

¹⁰ Hunter, *Darwin's God*.

Ti, kteří věří, že všechno zlo v přírodě vzniklo až po pádu člověka, se této skutečnosti přesto nemohou vyhnout. Pokud by pro Boha bylo špatné stvořit larvu pojídající vosu před pádem člověka, jak to lze ospravedlnit, pokud ji stvořil po pádu? Pokud říkáme, že jediným smyslem, jaký má zlo v přírodě, je trestat člověka, jak jsme potom potrestáni smrtí vosy? Pokud na druhé straně tvrdíme, že smrt vosy nám slouží jako připomínka Božího hněvu, proč by potom taková larva nemohla být stvořena již *před* pádem? Existence Božího hněvu se přece nestala skutečností až ve chvíli, kdy Adama a Eva zhřešili, a Bůh také nemá zájem na tom, aby před námi tuto stránku své povahy skrýval. Ř 1,20 říká, že Boží charakter lze vidět již od samotného počátku stvoření. Pokud je Boží charakter věčný a neměnný, jak říká Bible, pak jestliže vidíme Boží hněv v přírodě nyní, měli bychom očekávat, že Bůh tento aspekt svého charakteru takto zjevil již od samého počátku.

Příběh Genesis 2 nám zřetelně ukazuje, že Bůh chtěl lidem připomenout existenci svého hněvu již před pádem. Proto dostali Adam s Evou zcela reálnou výstrahu: „*v den, kdy z něho pojíte, zemřete*“ (Gn 2,17). Napadlo vás někdy, jak mohli Adama a Eva vědět, o čem zde Bůh mluví? Pokud v jejich světě neexistovala žádná smrt, pak tato Boží slova pro ně byla zcela bez významu. Podobně jako existovala hrozba Božího hněvu před pádem, tak také před pádem existovaly i ostatní prvky zprostředkovávající skutečnost takového hněvu.

To nás přivádí k důležitému teologickému bodu. Mnoho křesťanů věří, že Adam s Evou byli v ráji, pak ho ztratili, avšak jednou v nebi dostanou zpět stejný ráj, jaký byl na počátku. Taková úvaha je mylná. Svět Genesis 1-2 je zcela odlišný od světa Zjevení 21-22. Jak bylo již diskutováno výše, v popisu nebe ve Zj 21-22 se nenachází temnota, moře, smrt, žádné hrozby či zkoušky ani žádné zlé duchovní bytosti. Ve světě Genesis 1-2 nalézáme tmu, moře, mořské netvory i hrozbu smrti z úst samotného Boha a také číhajícího zlého ducha. Zahrada Eden nebyla nebem! Lidé neměli takovou slávu a úctu jakou budou mít v nebi; lidstvo tehdy bylo postaveno do zkoušky. Svět Gn 1-2, náš svět, nebyl zamýšlen, aby trval věčně. Lidstvo bylo zkoušeno v poslušnosti pozitivnímu přikázání (plodte, množte se a naplňte zemi) a negativnímu (nejezte ze stromu dobrého a zlého). Zahrada Eden byla typologií nebes; byla místem zvláštní a nadpřirozené Boží ochrany, avšak nebyla totožná s nebesy. Podobně jako Mojžíšův stánek, který je v Žd 8,5 použit jako symbol nebes, bylo i uvnitř zahrady Eden místo v Boží blízkosti a vně místo oddělení od Boha.

Pokud by Adama s Evou byli poslušní a prošli úspěšně zkouškou, pravděpodobně by ve stejném světě nezůstali navždy. Jak by také mohli, když měli nařizeno plodit a množit se a nikdy by neumírali? Pokud by Bůh nevzal lidi do nebes, začal by svět se svým limitovaným povrchem být v jistém čase přelidněn. Nevíme samozřejmě, co přesně by Bůh v takovém případě udělal, ale můžeme učinit závěr, že tento svět nebyl zamýšlen jako věčné útočiště pro člověka. Vidíme to na skutečnosti, že svět, který bude trvat navěky, popsán ve Zj 21-22, je zcela odlišný od světa, v němž žijeme nyní. Ježíš to viděl stejně, když řekl: „*Když lidé vstanou z mrtvých, nežení se ani nevdávají*“ (Mk 12,25; Mt 22,30; Lk 20,35). V zahradě Eden však byla svatba centrálním tématem celého příběhu!

Nemůžeme proto používat obraz nebes k tomu, abychom dokazovali, jak vypadalo stvoření před pádem člověka do hřichu. Lidstvo po svém pádu neztratilo nebesa; nikdy v nich totiž nebylo. Nicméně Bůh je milující, protože nám dveře do nebes nezavřel. Stále můžeme dosáhnout tohoto cíle skrze dílo Ježíše Krista, který vyřešil náš hlavní problém – Boží hněv.

Závěr

V pohledu, který nám přináší Písmo a příroda, jde také o to, že Bůh stvořil všechny druhy děsivých věcí proto, aby již od počátku demonstroval svůj hněv a moc. Pokud by lidé nikdy nepadli, dívali bychom se stále na tyto věci pouze zpovzdálí a nebyli bychom jim vydáni, jako je tomu u zvířat. Protože jsme však padli, byli jsme do takového světa uvrženi spolu se zvířaty.

Jasným poselstvím Genesis 1 je, že všechno Boží stvoření je velmi dobré, a to i přes skutečnost, že nás může svými schopnostmi zastrašovat či dokonce terorizovat. V Písmu nemáme žádný další příběh o stvoření – ať již v mezeře mezi Gn 1,1 a 1,2, či mezi Gn 3,24 a 4,1. Příběh o stvoření Genesis 1 je příběh o stvoření našeho světa tak, jak jej známe; celá pasáž obsahuje dostatek informací k tomu, abychom pochopili, že tak došlo ke stvoření všech rostlin a zvířat, které dnes známe, a to včetně děsivých organismů, jako jsou například mořské nestvůry.

Mění tato skutečnost náš pohled na Boha? Pouze k lepšímu. Př 1,7 definuje počátek moudrosti jako bázeň před Hospodinem. Jr 5,22 pak říká, co tato bázeň je:

Což se mě nebudete bát? je výrok Hospodinův, nebudete se přede mnou svíjet bolestí? Moř jsem jako hráz položil písek, je to řád věčný, který nepřestoupí. Bouří se, ale nic nezmuže, jeho vlny hučí, ale nepřestoupí jej.

Moře, které se objevuje v Genesis 1, by nás, spolu s ostatními stvořenými věcmi, mělo vést k „chvění“.

Znamená to, že bychom neměli bojovat proti nemocem a smrti, protože byly stvořeny Bohem? V žádném případě. Lidé byli původně určeni k věčnému životu jako fyzické bytosti, a proto každé úsilí vedoucí k zmírnění lidského utrpení a smrti je v podstatě rozpoznáním svatosti a významu lidského života. Nemáme však žádný srovnatelný mandát k tomu, abychom usilovali zachovat život každého zvířete. Jestliže je každá smrt špatná, pak bychom měli ze všech sil také bojovat proti smrti zvířat, stát se vegetariány a učit žraloky, jak nezabíjet. Bible nám však vykresluje jiný obrázek. Podle Písma máme nad světem rostlin a zvířat vládnout, využívat je moudře a neplýtvat zbytečně životy organismů. Smíme je však zabíjet a také je nechat vzájemně se zabíjet podle jejich přirozených instinktů. Velkým zlem není utrpení a smrt v přírodě, ale náš vlastní hřích, který nás nutí chovat se jako zvířata a následně trpět odsouzením smrtí jako oni.

Kreacionisté mladé země a darwinističtí ateisté mají společnou víru, že Bůh by nikdy nestvořil organismy schopné zabíjení. Ateisté zcela odstraňují Boha a příčinu vidí pouze v přirozených přírodních procesech a kreacionisté mladé země naopak z celkového obrazu zcela odstraňují všechny zmínky o organismech schopných zabíjet, aby zachovali obraz dobrotivého Boha. Oba tyto pohledy potřebují interakci s plně biblickým obrazem Boha tak, jak je zjeven v Písmu a v přírodě – Boha, který je mocný, neovladatelný a schopný extrémního násilí, přesto však milosrdný, spravedlivý a schopný dát požehnání, které předčí veškerá naše očekávání.